

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/187/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2212211558
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 11. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Dušan Čimo
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2013:2212211558.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci žalobkyne: BL Telecom debt, s.r.o., Bratislava, Šoltésovej 14, zast. splnomocnenkyňou: SOUKENÍK - ŠTRPKA, s.r.o., Bratislava, Šoltésovej 14, proti žalovanému: Y. X., nar. XX. Y. XXXX, bytom P. X. XXX, o 248,95 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda zo 4. septembra 2012 č. k. 8C/125/2012 - 39 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa r u š í a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa na žalovanom domáhala zaplata zmluvnej pokuty, predstavujúcej paušalizovanú náhradu škody za porušenie záväzku žalovaného zotrvať počas vymedzenej doby viazanosti v zmluvnom vzťahu s právnou predchodkyňou žalobkyne (obchodnou spoločnosťou Slovak Telekom, a.s., Bratislava, Karadžičova 10), pričom k porušeniu takehoto záväzku malo dôjsť v dôsledku porušenia iného záväzku žalovaného riadne a včas uhrádzať cenu za poskytované služby telekomunikačného operátora. Žalovanému nepriznal náhradu trov konania. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil právne ust. § 4 ods. 8, § 5 ods. 6 a 7 a § 43 ods. 1 bližšie neidentifikovaného zákona o elektronických komunikáciách v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy (zákona č. 610/2003 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení); § 52, § 420 ods. 1, § 442 ods. 1, § 544 ods. 1, § 517 ods. 1 vety prvej a ods. 2 a § 879i O. z. (Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) a § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 586/2008 Z. z. (tu inak správne „č. 87/1995“, keďže nariadením vlády uvádzaným súdom prvého stupňa bolo len novelizované skoršie tzv. vykonávacie nariadenie vlády k O. z. - pozn. odvolacieho súdu). Vecne mal za to, že v prípade vzťahu účastníkov konania šlo o spotrebiteľský vzťah, v ktorom sa žalobkyňi nepodarilo preukázať tú podmienku vzniku nároku na zmluvnú pokutu, resp. na náhradu škody, ktorou je porušenie zmluvných podmienok (povinnosti) a spôsobenie tým žalobkyňi škody. Ak žalovaný nie je povinný zaplatiť tzv. istinu, nemohol sa dostať ani do omeškania, dôvodil potom okresný súd, ktorý rozhodnutie o trovách konania odôvodnil právne ust. § 142 ods. 1 O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) a vecne úspechom žalovaného, ktorý náhradu nežiadal a tým, že neúspešnej žalobkyňi právo na náhradu nevzniklo zo zákona.

Proti tomuto rozsudku podala len žalobkyňa včas odvolanie s návrhom na jeho zmenu (rozsudku) plným vyhovením žalobe. Namietala vyvodením (súdom prvého stupňa) z vykonaných dôkazov nesprávnych skutkových zistení, založeným na nesprávnom poňatí inštitútu dôkazného bremena. Súd prvého stupňa jej (žalobkyňi a odvolateľke) totiž vytkol neunesenie dôkazného bremena za situácie, keď od nej nešlo spravodlivo žiadať preukázanie reálnej neexistencie určitej právnej skutočnosti (tu nezaplata faktúr v lehote splatnosti), ale naopak účinne bolo možné preukázať iba opak (zaplata) a na ten dôkazné bremeno ťažilo žalovaného (ktorý však takéto bremeno neunesol).

Žalovaný odvolací návrh nepodal.

Odvolačný súd prejednal podľa § 212 ods. 1 a ods. 2 písm. b/, ako aj § 214 ods. 2 O. s. p. v medziach odvolania celú vec (pretože od rozhodnutia vo veci samej, napadnutého ako celok, bolo závislým aj rozhodnutie o trovách konania) a to bez pojednávania (pretože tu síce šlo i o vec samu, popri tom však z dôvodov uvedených nižšie však nie aj o možnosť rozhodovania odvolacieho súdu s konečnou platnosťou), keď dospel k záveru, že napadnutý rozsudok nemožno považovať za vecne správny.

Takýto záver bol namieste predovšetkým pre dôvodne uplatnenú námietku nesprávneho uchopenia (okresným súdom) princípu dôkazného bremena (zapríčineného nenáležitým posúdením problému povinností jednotlivých strán sporu na poli dokazovania), pričom spomenutá nesprávnosť sa následne prejavila i v takom postupe súdu, ktorým bola účastníkom konania odňatá reálna možnosť konať pred súdom.

Podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p. súd (odvolací) rozhodnutie (súdu prvého stupňa) zruší, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom; podľa písmena h/ rovnakého paragrafu, odseku i zákona potom rovnako rozhodne, ak súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav.

Podľa § 125 vety prvej O. s. p. za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov.

Podľa § 133 O. s. p. skutočnosť, pre ktorú je v zákone ustanovená domnienka, ktorá pripúšťa dôkaz opaku, má súd za preukázanú, pokiaľ v konaní nevyšiel najavo opak.

Podľa § 118 ods. 1 O. s. p. po začatí pojednávania účastníci prednesú alebo doplnia svoje návrhy a predseda senátu alebo samosudca oznámi výsledky prípravy pojednávania; podľa odseku 2 rovnakého zákonného ustanovenia potom po vykonaní úkonov podľa odseku 1 predseda senátu alebo samosudca podľa doterajších výsledkov konania uvedie, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné, ktoré právne významné skutkové tvrdenia zostali sporné a ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané a ktoré dôkazy súd nevykoná, aj keď ich účastníci navrhli.

Ako tunajší odvolací súd zdôraznil už v minulosti, postihnutie konania v prvom stupni či výsledku takéhoto konania (rozhodnutia) vadou podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p. je tu nielen vtedy, ak súd prvého stupňa nezistil dostatočne skutkový stav preto, že sa pri právnom posudzovaní veci (predloženej mu na rozhodnutie) obrazne vôbec netrafil (do ustanovenia zákona, dopadajúceho na prejednávajúcu vec), ale i vtedy, ak inak správne zvolené ustanovenie nesprávne vyložil (interpretoval) a dôsledkom takejto interpretácie bol mylný záver (týkajúci sa buď konkrétneho skutkového zistenia a dostatočnosti podkladov pre jeho urobenie, alebo toho, čo z tvrdení sporiacich sa účastníkov možno a čo naopak nemožno považovať za preukázané). V tomto prípade totiž nemožno prisvedčiť niektorým názorom teórie i rozhodovacej praxe súdov, 1. preferujúcim (inak za cenu nekorektného narábania s pravidlami používania štátneho jazyka) nemäkčenú podobu slova „správne“ z ustanovenia, o ktoré tu ide, 2. usilujúcim sa takto o výklad v prospech dostatočnosti nájdenia (súdmi prvého stupňa) rozhodného práva (tu rozumej bez ohľadu na to, či toto bude aj akceptovateľným spôsobom použité) a 3. prakticky sa zasadujúcim za povinnosť odvolacích súdov dokončiť konania (čiže prvostupňové rozhodnutia nerušiť, ale ich potvrdzovať, resp. meniť) prevažnej väčšine prípadov, teda aj vtedy, ak na podporu spôsobu rozhodnutia zvoleného v prvom stupni bola použitá pochybná či dokonca absolútne scestná interpretácia právnych predpisov vzťahujúcich sa na súdnu vec.

Nesprávnosť právneho posúdenia veci v práve priblíženom zmysle tu môže byť ako v rovine problematickej interpretácie tzv. hmotného práva (ustanovení právnych predpisov upravujúcich samotný posudzovaný vzťah, z ktorého vznikol spor), práva procesného (tu ustanovení normujúcich proces sledujúci poskytnutie či naopak odopretie ochrany subjektívnemu právu, ktorého existencia je predmetom sporu) alebo dokonca oboch takýchto odvetví (stav, kedy súd objektívne neobhájiteľným spôsobom interpretuje hmotné, ale i procesné právo).

Práve o ostatný uvádzaný prípad nesprávnej interpretácie časti rozhodného hmotného aj procesného práva a to na ujmu práv oboch strán sporu potom podľa názoru odvolacieho súdu šlo i v prejednávanej veci.

Ak totiž podstatou úpravy z už vyššie citovanej prvej vety § 125 O. s. p. je na jednej strane konštrukcia zákonného výpočtu dôkazných prostriedkov ako len príkladného (demonštratívneho a neuzavretého), na strane druhej ale tiež to, že zákonom výslovne ustanoveným základným meradlom na posudzovanie dôkaznej hodnoty (ceny, ale i prípadnej bezcennosti) navrhovaných a označovaných dôkazných prostriedkov (pravidlo, ak ide o tzv. sporové konanie s prevahou prvkov kontradiktórnosti, tu por. § 120 ods. 1 a 4 O. s. p.), resp. prostriedkov volených samotným súdom (ktoré pravidlo sa naopak uplatňuje v tzv. nesporovom konaní, v tejto súv. por. tiež § 120 ods. 2 O. s. p.) je spôsobilosť toho-ktorého prostriedku prispieť k objasneniu stavu veci; práve v takejto úprave väzí časť odpovede na otázku, čo sa dokazovať dá a čo je naopak z procesu dokazovania (s možnosťou urobiť tak účinne) vylúčené. Pri záujme na čo najväčšom zjednodušení a pochopiteľnosti oznamovaného potom pomyselnú deliacu čiaru medzi dokázateľnými a nedokázateľnými skutočnosťami skutočne možno viesť aj tak, ako to naznačovala odvolaním v prejednávanej veci žalobkyňa, teda tak, že dokazovať možno len pozitívne skutočnosti a javy (to, že sa niečo stalo, resp. k niečomu došlo), kým negatívne skutočnosti a javy (to, že sa niečo nestalo či k niečomu nedošlo) treba považovať za prakticky nedokázateľné.

Práve na eliminovanie tejto komplikácie v procese dokazovania (a na zabránenie možnosti odopierania súdmi ochrany reálne existujúcim právam tých, ktorí sa takejto ochrany domáhajú výlučne s poukazom na neunesenie dôkazného bremena) slúži potom úprava z ust. § 133 O. s. p., ktorá v spojení s relevantnými časťami úpravy v hmotnom práve ustanovuje fikciu preukázania skutočnosti (s ktorou ide ruku v ruku tiež nedostatok povinnosti znášať dôkazné bremeno, ktoré ani uniesť nejde) a zároveň poskytuje aj zákonnú možnosť preukazovania opaku v zákone ustanovenej domnienky (tú samozrejme tomu, kto tak urobiť môže a kým je spravidla procesný súper toho, kto principiálne nedokázateľnú skutočnosť tvrdí).

O pomerne ukázkový príklad takejto vyvrátiteľnej domnienky a na nej založenej fikcie ide potom aj v prípade preukazovania splnenia akejkoľvek povinnosti na splnenie peňažného dlhu, ako aj v prípade preukazovania toho, že k splneniu došlo včas.

Žalobkyni totiž bolo nutné dať za pravdu v tom, že porušenie zmluvne prevzatého záväzku účastníka zmluvy o poskytovaní telekomunikačných služieb riadne a včas platiť cenu poskytovaných služieb (v pozícii ktorého účastníka bol - s možnosťou preukazovania opaku - aj žalovaný z prejednávanej veci), ale i na takýto záväzok naviazaného ďalšieho záväzku rovnakého účastníka nedať poskytovateľovi služieb príčinu na jednostranné ukončenie zmluvného vzťahu, patria do kategórie skutočností zo strany poskytovateľa služieb (ale tiež prípadného právneho nástupcu takejto strany pôvodného hmotnoprávneho vzťahu) nedokázateľných. Je (musí) to tak (byť) preto, že na tejto strane vzťahu by trvanie na dokazovaní muselo logicky viesť k záveru o potrebe preukazovania onej negatívnej skutočnosti a práve preto to musí byť druhá strana vzťahu, kto môže (ale podľa okolností tiež nemusí či nemusí byť schopný) sa postarať o to, aby v konaní iniciovanom jej procesným súperom vyšiel najavo opak.

Takýmto preukázaním opaku je pri záujme na korektnej interpretácii ust. § 517 ods. 1 aj 2 O. z. preukázanie dlžníkom, že peňažný dlh (tvrdený žalobou) bol splnený a to riadne aj včas. Logickým dôsledkom takéhoto preukázania je jednak, že nemohlo dôjsť ani k vzniku omeškania so splnením, okrem toho však najmä to, že takto je obvykle vyvrátený aj základný dôvod vedúci druhú stranu zmluvného vzťahu k ukončeniu takéhoto vzťahu. Až takto sa strana sporu niečo v konaní požadujúca môže dostať do nezávideniahodnej dôkaznej situácie, v ktorej oproti ňou tvrdenej a principiálne nedokázateľnej skutočnosti, považovanej zo zákona za tzv. bernú mincu, stojí preukázaný opak tvrdeného a to bez praktickej možnosti už na tomto niečo zmeniť.

Či o takýto prípad šlo aj v prejednávanej veci, však v čase predloženia veci odvolaciemu súdu spoľahlivo uzavrieť nešlo, keď súd prvého stupňa vlastným (s prihliadnutím k uvedenému zhora ale nesprávnym) prístupom k otázke dôkazného bremena zbavil žalobkyňu primárneho práva ťažiť zo skutočnosti žalovaným nevyvrátenej ani nespochybnenej a považovanej zo zákona za preukázanú, žalovaného naopak zbavil možnosti preukazovania opaku a (do tretice) žalovanej uprel možnosť prípadne sa pokúsiť (za predpokladu úspešného zhostenia sa žalovaným úlohy preukázať včasné a riadne zaplatenie sumy či súm, ktorých nezaplatenie predstavovalo podklad pre fakturovanie zmluvnej pokuty) presvedčiť súd o tom, že k tvrdenému porušeniu povinnosti, krytej zmluvnou pokutou, predsa len došlo.

To obdobne platilo v prípade alternatívneho posudzovania nároku uplatneného žalobou ako nároku na náhradu žalobkyni reálne vzniknutej škody, kde súd prvého stupňa nepochybne prekvapivou interpretáciou dôkazného bremena zastrel to, že zmluvná pokuta síce plní funkciu paušalizovanej náhrady škody (§ 545 ods. 2 O. z.), právo na jej zaplatenie však vzniká (ak nejde o niektorý z dosiaľ súdom prvého stupňa nezmiernených dôvodov neplatnosti dojednania), aj keď porušením povinnosti škoda nevznikne (tu por. už súdom prvého stupňa citované ust. § 544 ods. 1 O. z.) a z tohto dôvodu pri doterajších úvahách súdu prvého stupňa prípadná neschopnosť žalobkyne preukázať a/alebo tvrdiť vznik majetkovej ujmy na jej strane či strane jej právnej predchodkyne bola právne celkom bez významu.

Je pritom zjavné, že prejednanie veci na pojednávaní i s trvaním súdu na to, aby sa na toto (pojednávanie) dostavili tiež účastníci konania, resp. ich zástupcovia, ako aj s dôsledným splnením si (súdom) v takomto prípade tiež povinností plynúcich mu z ust. § 118 ods. 1 a 2 O. s. p., teda vrátane objasnenia, ako sa súdu za aktuálnej dôkaznej situácie vec javí; by mohlo byť celkom odvrátiť ubratie sa súdu prvého stupňa ním zvoleným smerom (pretože by sa žalobkyni mohlo podať ešte pred vyhlásením rozsudku argumentovať neudržateľnosťou prisudzovania prvotného dôkazného bremena tejto strane sporu), alebo privodiť prinajmenšom odchylný prístup k ďalšiemu vedeniu dokazovania (inak v konaní, v ktorom sa od jeho začatia netrvalo dôsledne aj na vypravení žaloby tak, aby z tejto či prinajmenšom príloh k nej vyplývalo konkrétne porušenie rovnako konkrétnej zmluvnej povinnosti žalovaného, na ktoré by neskôr bolo možné zo strany takto „obvineného“ účastníka zmluvného vzťahu patrične reagovať).

Odvolaciemu súdu za opísaného stavu vecí tak ani neostávalo iné, než i v záujme zachovania práva účastníkov konania na tzv. dvojinštančný proces so všetkými jeho atribútmi (zahŕňajúci i vykonávanie základného dokazovania na rozhodujúce otázky v prvom stupni súdov) napadnutý rozsudok podľa § 221 ods. 1 písm. f/ aj h/ O. s. p. zrušiť a podľa odseku 2 rovnakého paragrafu i zákona vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Povinnosťou súdu prvého stupňa tak bude v ďalšom konaní sa riadiť názorom odvolacieho súdu, ktorým je podľa § 226 O. s. p. viazaný, pokúsiť sa o „vypodloženie“ tvrdení zo žaloby ďalšími, resp. i podkladmi spôsobilými presvedčiť o porušení žalovaným dostatočne konkretizovanej zmluvnej povinnosti (tu rozumej, akú cenu a ktorých služieb nemal dotčný zaplatiť včas a privodiť tým nutnosť prerušenia poskytovania služieb zo strany právnej predchodkyne žalobkyne), v závislosti na úspechu takejto snahy zvoliť ďalší postup a prípadne v naznačenom smere doplniť dokazovanie, výsledky celého konania podľa § 132 O. s. p. náležite zhodnotiť a až následne opätovne rozhodnúť o veci, o trovách konania i o trovách tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O. s. p.).

K prijatiu tohto uznesenia došlo pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (čl. I § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Toto uznesenie nemožno napadnúť odvolaním.